

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/173043,Mieczyslaw-Gora-Wojskowe-Obozy-Internowania-19821984-r.html>
19.03.2026, 22:15

Mieczysław Góra: Wojskowe Obozy Internowania 1982-1984 r.

Przeprowadzone przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku śledztwo o sygnaturze S85.2008.Zk obaliło domniemanie legalności działań wobec osób umieszczonych w Wojskowych Obozach Internowania dalej zwanych WOI.

Wykazało ono, że zarządzenie Szefa Sztabu Generalnego WP Nr 0141/Mob. z dnia 26.10.1982 roku w sprawie powołania określonej grupy poborowych do odbycia zasadniczej służby wojskowej oraz żołnierzy rezerwy na ćwiczenia wojskowe, miało charakter represji wobec członków NSZZ „Solidarność” i opozycjonistów. Wykorzystanie w listopadzie 1982 roku, przez ówczesną władzę instytucji powszechnego obowiązku obrony w celu odizolowania przeciwnika politycznego w WOI, było bezprawnym środkiem prewencyjnym, represją skierowaną przeciw opozycji politycznej, inną formą eliminacji ich z życia państwa.

W dniu 19 listopada 2019 roku Sąd Okręgowy w Warszawie IX Wydział Karny Odwoławczy ogłosił wyrok w sprawie generała Władysława Ciastonia Szefa Służby Bezpieczeństwa i generała Józefa Sasina Dyrektora Departamentu V MSW, oskarżonych przez prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku. Sąd uznał Władysława Ignacego Ciastonia i Józefa Tadeusza Sasina za winnych popełnienia zbrodni przeciwko ludzkości i zbrodni komunistycznej wyczerpującej znamiona występku z art. 231§ 1 i 2 k.k. w zw. z art. 2 ust.1 i art. 3 Ustawy o IPN-KŚZpNP i skazał na 2 lata pozbawienia wolności oraz podanie wyroku do publicznej wiadomości. W ustnym uzasadnieniu sąd podkreślił, iż było to prześladowanie polityczne, zamierzone, zorganizowane i przestępcze, w ramach struktur państwa totalitarnego.

Szczególna forma represji stanu wojennego

Wprowadzenie stanu wojennego w nocy z 12/13 grudnia 1981 roku jest szczególnym wydarzeniem w najnowszej historii Polski. Wielu Polaków w okresie stanu wojennego włączyło się w dążenie Polski do wolności – co wymagało odwagi, a często i ofiary. W tym czasie władza wykorzystywała różne formy represji wobec opozycji antykomunistycznej. Jedną z najmniej dotychczas poznanych jest internowanie w WOI. W dniu 5 listopada 1982 roku utworzono trzynaście obozów. Dziesięć dla rezerwy w miejscowościach: Brzeg, Budowo, Chełmno, Czarne, Czerwony Bór, Głogów, Gorzów Wielkopolski, Trzebiatów, Unieście i Rawicz oraz trzy dla służby zasadniczej w Chemie, Jarosławiu i Węgorzewie. Łącznie osadzono w nich 1711 opozycjonistów wytypowanych przez Służbę Bezpieczeństwa. Umieszczono ich w budynkach koszarowych, wagonach kolejowych,

namiotach. Zamiast ćwiczeń i nauki w nowej specjalności wojskowej, zmuszano osadzonych do wykonywania prac fizycznych takich jak wycinka krzaków, wykopywanie dołów, które następnie kazano zakopywać, wyrównywania dróg na poligonach i innych. Miejscowej ludności ogłoszono, iż jest to ekstrema „Solidarności” działająca na szkodę państwa. Kadra WOI rygorystycznie przestrzegała regulaminu wojskowego, na każdym apelach informowała o karach, jakie grożą w stanie wojennym. Wizyty rodzinne ograniczono do minimum, cenzurowano korespondencję, przeszukiwano pomieszczenia zakwaterowania. Te działania miały doprowadzić do osłabienia sił witalnych, załamania psychicznego internowanych po to, by stworzyć z nich grupę osób podporządkowanych systemowi. Na apelach obozowych straszono, że nie wrócą do domu, nie zobaczą rodziny, obrzucano ich wulgaryzmami. Na zajęciach politycznych oficerowie mówili internowanym, że są oni zagrożeniem dla socjalizmu.

Internowanie w wojskowych obozach dotyczyło osób w różnym wieku, nie poddano ich przed wcieleniem badaniom lekarskim, niektórzy nie służyli wcześniej w wojsku. Ich cechą wspólną było zaangażowanie w działania antykomunistyczne.

Działanie nikczemne o wysokim stopniu społecznej szkodliwości

Obozy dla rezerwistów zostały zlikwidowane w lutym 1983 roku, a dla zasadniczej służby wojskowej w październiku 1984 roku. Umieszczenie w WOI było formą represji. Władza w drugiej połowie 1982 roku rezygnowała z formy izolowania od społeczeństwa osób niewygodnych w formie internowania w nazywanych przez władze komunistyczną ośrodkach odosobnienia. Wprowadziła nową formę, mniej widoczną dla społeczeństwa i opinii międzynarodowej – WOI. Nie miała ona oparcia w obowiązującym porządku prawnym, nawet w nieposiadającym właściwej legitymacji prawie stanu wojennego. Przeprowadzona operacja umieszczenia członków NSZZ „Solidarność” i opozycjonistów w WOI jest szczególną formą internowania. Było to przymusowe izolowanie w wyznaczonych miejscach odosobnienia osób uważanych ze względów politycznych za niebezpieczne dla władzy. Zarządzone tak zwane szkolenie wojskowe dla rezerwistów w 10 WOI i dla zasadniczej służby wojskowej 3 WOI – wytypowanych przez Służbę Bezpieczeństwa – nie miało nic wspólnego z realizacją zadań związanych z obronnością państwa, podnoszeniem umiejętności żołnierskich, służyło ono walce z opozycją. Władza w sposób zamierzony wykorzystała instytucję powszechnego obowiązku obrony jako formę represji i czyniła wszystko aby zachować pozory jej legalności.

► [**Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl**](http://przystanekhistoria.pl)